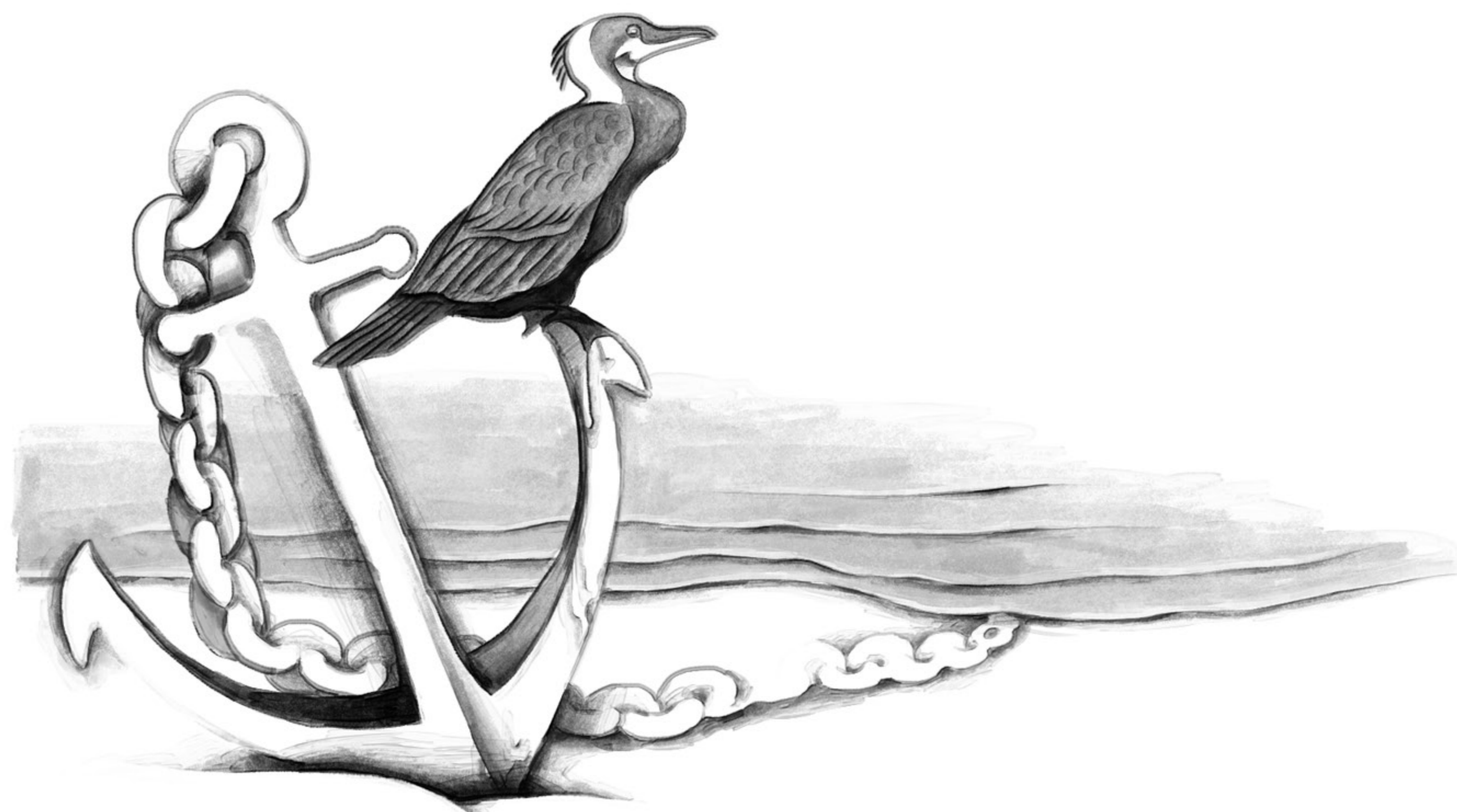

1. ТОМ КОЛЛІНЗ

1639 року від Різдва Христового біля узбережжя Сен-Христофер перевернувся і затонув з усіма людьми, щурами й мишами португальський галеон. По дорозі з Африки в Новий Світ, у Бразилію, судно потрапило в шторм, потім на облавку спалахнув заколот, і курс змінили. Що сталося із залогою й чотирма сотнями рабів, невідомо, але чутки про кораблетрощу, наче пожежа, облетіли всі дрібні Карибські острови. Щоночі можна було спостерегти вутлі човники з мерехтливими ліхтарнями на носі, які з чоловіками й жінками, старими й молодими, виходили в море на пошуки затонулих скарбів.

Трищогловий галеон був розкішним вітрильником, великим, неймовірно гарним і величним. На місці катастрофи тепер лише рябіла вода, гойдалася фігура, яка прикрашала ніс корабля, та ще вціліли двоє нещасних. Ось про них і поведемо нашу розповідь. Насамперед розповімо, звичайно, про Тома Коллінза,

чотирнадцятирічного парубійка. Він народився і виріс на острові Невіс, відомому своїми непрохідними тропічними лісами й згаслим вулканом, верхівка якого, оторочена білим комірцем хмар, височіла серед острова.

Родина Коллінзів складалася з трьох осіб. Крім Тома, були ще його мати й сестра по матері, Теодора, на рік старша за брата.

На прожиток вони заробляли в невеличкій корчмі в одній з острівних гаваней. Власник корчми, сеньйор Лопес, узяв сім'ю на службу після загибелі на дуелі батька Теодори, іспанця за походженням. Потім мати вдруге вийшла заміж, цього разу за ірландця. Другий чоловік помер від лихоманки, коли Томові виповнилося заледве два роки.

Вдова тепер цілковито залежала від милості Лопеса й працьовитості дітей. Вони жили в маленькій комірчині, не голодували й добре вдягалися, однак Том, відколи зіп'явся на ноги, водно ніпав берегами острова, сподіваючись знайти скарб, який би звільнив його родину від господаря-узурпатора.

Ця історія почалася однієї темної, штормової вересневої ночі.

Том саме повитирав столи після відвідувачів і зачинив двері до комірчини за прилавком, позад яких сеньйор Лопес шпетив матір через надто малий денний виторг. Том знав, що мати нізащо в житті нікого не б обрахувала, тим паче сеньйора Лопеса. Раз на тиждень вони з Теодорою мили йому ноги, чистили нігті, підрівнювали бороду, купали його й терли йому спину, вишукували у волоссі вошей. Вони запарювали йому квіти пижма від глистів, майоран — для поліпшення травлення, поїли

червоним вином, щоб позбавити життєвого смутку.

— Я знаю твою захланність до грошей, — бурчав господар. — Мені відоме оте вічне полум'я жадоби грошей у людських серцях. Ти не ліпша за інших! А твоя зарозуміла донька своїм гострим язичком і надмірною пихою розлякає мені всіх клієнтів. Не приведи лихо, доведеться закривати корчму й шукати інших засобів добувати хліб насущний. Що тоді станеться із вдовицею Коллінз та її вилупками, лише Бог знає!

— Та ваша корчма — справжнє золоте дно, — заперечувала Томова мати, стоячи за спиною сеньйора Лопеса й підстригаючи йому волосся.

Сеньйор Лопес сидів, розвалившись у м'якому кріслі, яке доводилося переробляти тричі на рік, бо в ньому не вмщався його розжирілий зад, який прозивали Третім світом.

— Еге ж, золоте дно! — простогнав іспанець, розстібаючи комірець. — Що ти знаєш про видатки й розмаїті спекуляції, яких я натерпівся! А ви безсоромно користуєтесь моєю добротою і поступливістю, присмоктавшись до мене, мов кліщі.

Том скрушно похитав головою і заходився виставляти стільці догори ніжками на столи, щоб помити підлогу.

— Твоя донька знову дозволяє собі до мене пащекувати, — не вгавав Лопес. — До мене, єдиного, хто є її опорою і захистом від бідності й недуг. Єдиного, хто опікується нею та її матір'ю, ще й братом, отим клятим ірландцем, в очах якого принишкнув сам сатана. Кажу тобі, він точно дихає зябрами! Стільки часу проводить під водою, аж позеленів і сплюгавів, як жаба. Ото вже

зміюку пригрів на грудях! Я навіть погано сплю вночі, бо хтозна, що тому песиголовцю спаде до голови, доки я мирно відпочиваю.

— Сеньйор Лопес може спати спокійно, — сумирно промовляє Томова мати.

— Ні, я не можу спати спокійно! Найгірше з тими історіями, які він вигадує. Брехні від першого до останнього слова. Ледь не захлинається ними, щойно розтуливши рота.

— Том — добра дитина, і ви це чудово знаєте, сеньйоре. У нього бурхлива фантазія, але це не те саме, що брехня.

— Він — бешкетник, а його сестра — зарозуміла, жовчна й нахабна дівка, ще й корчить із себе казна-що. Ніби сама собі пані!

— Я побалакаю з Тео, сеньйоре Лопесе!

Материн спокійний, глибокий голос зазвичай втамовував злість і роздратування товстуна-господаря.

Гострий язичок Теодори був постійною темою розмов. Том теж міг залюбки з нього покепкувати. Думка, що сестриця ще нині дістане від матері на горіхи, невимовно тішила, на губах з'явилася усмішка, і він пішов замикаати двері корчми.

— А тато ж дівки іспанець, — вів далі своєї сеньйор Лопес.

— У тому-то й проблема, — пробурмотів собі під ніс Том.

Він саме намірився загасити свічку на прилавку, як у двері постукали.

Том зітхнув, глянув на смужку світла, яка пробивалася з покоїв господаря, де завжди горіли два масивні канделябри. Сеньйор Лопес боявся темряви, тож спав

при світлі, смокчучи вві сні рукав нічної сорочки.

Том підійшов до вхідних дверей і тихим, але твердим голосом сказав, що корчму вже зачинено.

Знову пролунав стук.

— Я ж сказав! Корчму зачинено! Приходьте завтра!

Цієї миті двері до приватних покоїв господаря прочинилися. У залі стало світліше.

Том озирнувся. Мати мила ноги сеньйорові Лопесу. Товстун сидів, тицяючи в його бік ціпком зі срібним наверхшам.

— Ти, ірландський собако! — проскрипів він. — Відчиняй, коли клієнт на порозі! Чи ти забув, чиїм коштом ми живемо?

Том пересмикнув плечима й відчинив. У проїмі дверей стояла щільно загорнена в чорну одіж жінка. І хоч ніч була чорно-чоренною — лише море ледь світилося у темряві, — він відразу впізнав у ній стару неприкаяну Семору. Подейкували, що їй років двісті, не менше. Сама Семора стверджувала, ніби на власні очі бачила, як народжувався океан, вплив з пащі жаби, тієї самої жаби, що подарувала Семорі мудрість і нагородила молочним, каламутним оком, здатним бачити людську душу. Жила вона тим, що готувала різні чудернацькі мазі, зцілювала рани й звільняла від закрєпів. Моряки — часті тут гості — охоче частували її найкращим вином закладу, аби довідатися, що на них чекає у майбутньому: кохання чи біда. Колись, у молодості, Семора була вправною повитухою. Свого часу допомогла Елеонорі Коллінз народити на світ Тома.

Семора сіла за крайній стіл, попросила горня води.

— Спершу давай грошенята! — крикнув господар, відчинивши своїм ціпком двері навстіж.

Том зайшов за прилавок, зачерпнув з відра води, якою щойно мив столи. Роздавати задарма свіжу питну воду — марнотратство, та ще й Семорі, яка нечасто платила, а тепер крада його час. Томові кортіло встигнути вийти в море на світанку, доки не прочухалися інші мисливці за скарбами.

Він налив брудну воду в глиняне горня, поставив перед старою. Жінка відкинула з голови каптур, оголивши засмаглу, майже облісілу голову. Одне око в неї було заплющене, а друге, молочно-каламутне, дивно приглядалося до нього.

Тремтячими руками стара вихилила горня води й обтерлася рукавом.

— Твій батько, Томе Коллінзе, заборгував мені гроші, — зітхнула вона.

Семора часто щось таке плела, та ніхто на неї не зважав.

— Але тобі я цього не маю за зле. Де твоя мати?

— Мати — у сеньйора Лопеса, корчму зачинено.

— Твоя мати не відмовляє мені в склянці вина, з отих недопитків, що ви зливаєте в бочівку. А може, ти сам уже все вихлебтав? Як же ти схожий на свого батька! Далі без кінця сварись з сестрою? Звісно, сварись, Томе. Ти ненавидиш іспанців, вона зневажає твою ірландську кров. Це я читаю у твоїх зелених очах. Ну, налий мені келих, і поговоримо про твого батька. Гідний був чоловік. Хай би тряця вхопила ту лихоманку, яка його забрала в могилу. Хай живе мудрець Гіппократ, який сказав, що найкращий друг усіх недуг — забобони. Закарбуй це собі на чолі, Томе. Коли спалахує лихоманка, Божа воля ні при чім, а чому разносять щури. Що ж, неси вино!

Том схрестив руки на грудях.